

Hallo Piet,

Bij deze niet een concrete casus, als wel een dilemma waar ik als herder van de zwarteschapen en de achterblijvers in de kudde maar wat vaak mee in aanraking kwam en kom.

Ik kan dat het beste met je delen in de vorm van het verslag van een gesprek dat ik heb gehad met P., en dat ik vervolgens in mijn woorden heb weergegeven:

P: “Hallo Bert, ik heb je gevraagd even bij ons te komen, want we weten niet meer hoe we er mee om moeten gaan”

B: “wat bedoel je precies?”

P: “Onze zoon komt van de jeugdavond terug. Er is een discussie over homoseksualiteit en echtscheiding. Tenminste daar moest het voor doorgaan. Wat er feitelijk gebeurde was dat de jongeren moesten verklaren, dat ze ook vonden dat het beide niet kon en dat je de Here veel verdriet doet. Onze zoon deed een poging om er wat genuanceerder in te staan, want je weet wie onze vrienden zijn en hij komt voor z’n vader en moeder op.”

B: “en toen?”

P: “De jeugdleider nam onze zoon apart en stelde hem voor met hem te bidden. Hij wilde graag dat God onze zoon het inzicht zou geven dat hijzelf al lange tijd had. Daarop heeft mijn zoon z’n biezen gepakt en is thuis gekomen. “Ik ga niet meer naar de jeugd en zolang deze dominee onze dominee is hoef ik er ook op zondag niet meer heen”

B: “Dat lijkt me naar voor jullie, ik weet hoe verknocht jullie aan de gemeente zijn en hoe loyaal je al die jaren bent geweest aan de gezamenlijke weg van de gemeente”

P: “daar wringt het ook erg. Feitelijk staan we achter onze zoon en met de weg die de gemeente nu lijkt in te slaan is er op zondag meer publiek, maar of dat tot meer en een betere gemeente leidt vragen we ons echt af.”

B: “Heb je er met K over kunnen spreken?”

P: “dat hebben we en dat verwarde ons nog het meest”

B: “??”

P: “Hij heeft ons proberen uit te leggen dat er een verschil is tussen wat je officieel als standpunt hebt samen en wat je aan weerbarstige werkelijkheid soms toch moet oppakken. Hij had er een beeld bij: “Op de kansel een leeuw, onder de kansel een lam” Toen ik zei dat dat wel tot hypocrisie moest leiden werd hij geïrriteerd en zei dat ik van de complexiteit van het pastoraat nog maar weinig begrepen had.

B: “Complexiteit van het pastoraat?”

P: “Ja, dat zei hij. Je kunt heel goed tegen echtscheiding zijn en dat op zondag helder en klaar verkondigen, maar in de praktijk huwelijken tegenkomen die dat feitelijk nooit zijn geweest en die daarom maar beter ontbonden kunnen worden. Hij had stellen wel geadviseerd om uit elkaar te gaan. Dat had dan wel verlies van een van beide partners opgeleverd voor de gemeente, maar had de gemeente gezond gehouden.”

B: “dan hou je de schijn van Bijbelgetrouwheid op, terwijl je aan de andere kant in de werkelijkheid tot tegenovergestelde handelingen kunt komen”

P: “Ja dat klopt en het lijkt er zelfs op dat hoe meer de dominee persoonlijk met je begaan is hoe meer ruimte er is voor een oplossing die recht doet een de persoon, maar haaks staat op de verkondiging op zondag. Althans ik kan me direct wel een paar situaties bedenken waarbij mensen die ons na aan het hart lagen op meer clementie konden rekenen naar zij die meer op afstand van de gemeente stonden.”

B: “Ik heb voor m’n afstudeertentamen Ethiek me bezig gehouden met een vergelijking tussen een situatie-ethicus (Iemand die Christus zoekt recht te doen in een specifieke situatie) en iemand die op basis van de uitvoering van de tien geboden voorstelde ethiek te bedrijven.

Verrassend was dat in dat boekje er 11 hoofdstukken worden beschreven, waarvan er tien over elk gebod gaan en een elfde hoofdstuk waarin bij de gratie van een aantal gevalbeschrijvingen een lans werd gebroken om coulant te zijn voor hen die in grote nood zich onvoldoende konden houden aan de wet. Hij beschrijft concreet een meneer die geen seks meer kan hebben met z'n vrouw, omdat deze in coma ligt. Wanneer deze vervolgens een prostituee bezoekt (eenmalig en ondoordacht) dan moet je deze broeder in liefde vermanen, maar niet uitsluiten.

P:“Volgens mij raak je verstrikt in een raar web van uitsluitingen en escapes naast de behoefte om niets in te leveren aan stelligheid en duidelijkheid.

Dat gaat toch een keer mis zou je denken”

B:“Dat zou je denken, maar de realiteit van gemeenschappen met deze stelligheid en hun populariteit vertelt anders”

P:“Hoe maak je dit vreemde gedrag waarbij de schijn belangrijker is dan recht doen aan de werkelijkheid bespreekbaar?”

Dat is een leuke vraag om wat breder te leggen bedacht ik me.

Wat vind jij?

Groet

Bert

Bert,

Het wordt wel steeds serieuzer met je thema's.

Ik probeer een beetje te ordenen waar het precies om gaat:

1. De ervaring van de zoon, die het gevoel heeft om een standpunt te moeten innemen, waar hijzelf niet achter kan staan en die vervolgens in een situatie terecht komt waarin een poging gedaan wordt om via het gebed de zoon tot het 'goede' inzicht te laten komen.
Van bovenaf (de leiding weet wat Gods wil is) wordt duidelijk gemaakt hoe God erover denkt. ***Dat roept de vraag op naar geloofsopvoeding:*** hoe vindt die plaats binnen de gemeente en is daar ruimte voor eigen ontdekkingen, of gaat het alleen om het aannemen van de geloofswaarheden. Nog los van de vraag hoe God gebruikt (ik zou haast zeggen 'misbruikt') wordt om een ander te overtuigen.
2. Vervolgens gaat het over de ***spanning tussen*** aan de ene kant wat er op de preekstoel verteld wordt, en wat dus behoort tot de te accepteren ***geloofsopvattingen, en aan de andere kant wat er in de dagelijkse werkelijkheid plaatsvindt***. Kennelijk wordt die werkelijkheid geaccepteerd met een beroep op een pastorale houding, terwijl de opvattingen nog even stellig blijven.
Daar komt dan nog bij, dat gesignaleerd wordt, dat de mate van acceptatie afhankelijk blijkt te zijn van de sympathie (cq persoonlijke betrokkenheid/bewogenheid) van de predikant.
3. Het resultaat is, dat er een situatie ontstaat waarbij indoctrinatie plaatsvindt als het gaat om geloofsuitspraken, en dat er vervolgens een werkelijkheid geaccepteerd wordt, die daar haaks op staat. Dat roept automatisch een gevoel van schijnheiligheid op, haast van dubbele moraal. Wat is dan de betekenis van de verkondiging, en ***wat is de relatie tussen verkondiging en pastoraat?***

Ik wil het graag apart nog eens hebben over geloofsofvoeding. Volgens mij gaat het daarbij om meer dan het leren begrijpen en aannemen van geloofswaarheden. Tenminste wanneer we recht willen doen aan het persoonlijk aspect van het geloof. Indoctrinatie, met God als stok achter de deur. Ik vind het vreselijk om zo de jeugd op te voeden. Geen ruimte voor een eigen opbouw van een geloofsrelatie, en van eigen ontdekking van persoonlijke levens- en geloofsruimte...

Maar, daar dus een andere keer verder over...

Bij het verdere verhaal komen bij mij een paar dingen naar boven.

Bij het beeld van geloven dat mensen hebben, past heel vaak de gedachte van geloofswaarheden als idealen, die je graag zou willen nastreven (*'ik wens te zijn als Jezus'*). Keer op keer is daar de vaststelling, dat het toch weer verkeerd gaat. Gelukkig kun je er dan op rekenen dat God je niet laat vallen. Er is genade en een nieuwe kans.

Het lijkt erop, dat de bovengenoemde praktijk past in dat schema: geloofsuitspraken als idealen waar je naar moet streven (en waar je je dus aan moet verbinden) en dan de werkelijkheid, die het gevolg is van de zwakheid en de zonde van de mens. Waar hij vaak niet eens zoveel aan kan doen (kijk maar naar wat Paulus zegt over de zwakheid van het vlees). Zo op het eerste gezicht goed te begrijpen. En toch...

Als je daar al vanuit gaat, dan zul je je op een gegeven ogenblik niet zoveel aantrekken van wat er verkeerd gaat. Dan laat je gemakkelijk de idealen/geloofswaarheden voor wat ze waard zijn. En bewaar je ze voor de zondag of voor het moment, dat je toch wel vergeving moet vragen om vervolgens de genade te ontvangen. Als een soort ritueel, waardoor je je gedrag niet hoeft te veranderen. En het wordt nog erger als je 'net doet alsof', oftewel, dat je waarheden verkondigt, waarvan je zelf weet, dat je ze niet in praktijk brengt...

Het gaat dus niet eens zozeer om het gedrag zelf, maar om de houding, die je erbij hebt. Hoe sta je in het leven? Is je hart betrokken bij God en dus bij de Liefde, of gaat het alleen maar om het al dan niet overtreden van de geboden en de regels. En om naar buiten toe de schijn op te houden?

Wie is gerechtigd om wat ook maar vast te stellen met etiketten en oordelen voor een ander?

Het gaat toch in de eerste plaats om een persoonlijke verhouding tussen de mens en God?

Wanneer er iets verkeerd gaat, dan is toch die relatie in het geding? Het is dan toch voldoende om te vragen naar die relatie, in plaats van iemand proberen te betrappen op overtredingen?

Dan zul je toch eerst de vraag moeten stellen naar de relatieaspecten in plaats van een discussie aangaan over het wel of niet veroordelen van een daad.

Het riekt naar schijnheiligheid, met ruimte voor stiekeme dingen, zolang ze maar niet openbaar worden. Bij geloof gaat het om meer dan een rechtspraak, zoals die in Nederland geldt. Daar wordt gesteld, dat je pas schuldig bent als het vastgesteld (bewezen) wordt. Als je zorgt dat niemand het te weten komt ben je dus niet schuldig. Bij het geloof ligt dat anders. In wezen wordt daar gesteld, dat je het zelf heel goed weet, en dat je je er bewust van moet zijn, dat niets verborgen is voor God.

Wat betekent dat voor je levenshouding?

Wat betekent dat voor de verkondiging?

Geen oordeel ('balk/splinter'), maar ruimte voor genade van God, zonder dat eventuele persoonlijke schuld weggepoetst wordt.

Iets heel anders is, dat je ook eens zou moeten kijken naar de vaststelling van die geloofswaarheden en idealen. Past de wijze waarop wij met geloofswaarheden (cq idealen) bij hoe God mensen uitnodigt om Hem te volgen? Opvattingen en oordelen zullen altijd in het

licht van Gods liefde bekeken moeten worden. Wat dan het belangrijkste is, is dat er geen schade gebracht wordt aan het persoon-zijn van de ander.

Tegenover schijnheiligheid staat echtheid en integriteit. Het betekent, dat je open en eerlijk voor de dag kunt komen met wat je denkt, voelt en doet. Dat betekent voor mij, dat ik bij geloofswaarheden altijd benoem, dat het mijn geloofswaarheden zijn, en dat ik ze soms heel moeilijk vind om na te volgen, maar dat ik ze wel graag wil zien als richtingaanwijzers. En mensen mogen mij daarop ook aanspreken...

In pastoraat, in de vorm van een eindje meelopen, zul je de ander willen ontmoeten, zonder oordeel, op zoek naar diezelfde echtheid. Als dan een persoonlijke ontmoeting plaats vindt verdwijnt ook het oordeel. Dat heeft niets te maken met sympathie of antipathie.

Wel gebiedt de eerlijkheid, dat het voor je gevoel soms gemakkelijker is je in te leven in het leven van mensen die je sympathiek vindt (soms vanwege dezelfde zwakheden en fouten of vanwege de herkenning van dingen, waar je zelf ook last van hebt), dan mensen waar je helemaal niets mee hebt.

Daarom is het goed voor je pastoraat om in gesprek met iemand anders (interview, supervisie) jezelf en je reacties bespreekbaar te maken.

Nou ja, zo kom je toch wel wat haken en ogen tegen bij het vallen en opstaan van mensen, waartoe ook jij en ik behoren.

Schijnheiligheid: soms is er een heel dun lijntje met het proberen echt te zijn, of goed over te komen... Maar het is helemaal verkeerd als het vanzelfsprekend een plek krijgt of een rechtvaardiging lijkt te zijn voor het pastoraat.

Hartelijke groet,

Piet